

Ίαν ΜακΓιούαν

ΕΞΙΛΕΨΗ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΠΕΛΟΣ

 ΕΚΛΟΦΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΙΑΝ ΜΑΚΓΙΟΥΑΝ

Εξιλέωση

μυθιστόρημα

Μετάφραση από τα αγγλικά
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΠΕΛΟΣ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 618

Ίαν ΜακΓιούαν, *Εξιλέωση*

Ian McEwan, *Atonement*

Μετάφραση: Γιάννης Σκαρπέλος

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Διορθώσεις: Ευαγγελία Δάλκου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Η φωτογραφία εξωφύλλου παραχωρήθηκε από τον αρχικό δικαιούχο στη Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ, 2024

Copyright© Ian McEwan, 2001

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2021

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Jonathan Cape, Λονδίνο, 2001

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2002

Νέα έκδοση από τις εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Οκτώβριος 2024

KET Δ762 ΚΕΠ 661/24

ISBN 978-960-16-9941-7

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 23 10.70.63.54, 23 10.70.67.15, ΦΑΞ: 23 10.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΕΝΑ

ΤΟ ΕΡΓΟ –για το οποίο η Μπραϊόνου σχεδίασε τις αφίσες, τα προγράμματα και τα εισιτήρια, έφτιαξε το πωλητήριο με το παραβάν και φοδράρισε το κουτί του ταμείου με κόκκινο κρεπ χαρτί– το είχε γράψει η ίδια σε ένα θυελλώδες διήμερο δημιουργικής σύνθεσης, που την έκανε να χάσει ένα πρωινό και ένα γεύμα. Όταν ολοκληρώθηκαν οι προετοιμασίες, δεν της έμενε παρά να συλλογίζεται το τελειωμένο χειρόγραφο και να περιμένει πότε θα φτάσουν τα ξαδέλφια της από τον μακρινό βορρά. Έμενε μόνο μία μέρα για πρόβες ως την άφιξη του αδελφού της. Το έργο αφηγούνταν, άλλοτε ψυχρά και άλλοτε απελπιστικά θλιμμένα, μια ιστορία της καρδιάς. Το μήνυμά της, όπως αποκάλυπτε ο έμμετρος πρόλογος, ήταν πως η αγάπη είναι καταδικασμένη όταν δε στηρίζεται στη σωφροσύνη. Το απερίσκεπτο πάθος της ηρωίδας, της Αραμπέλλας, για έναν διεστραμμένο ξένο κόμη τιμωρείται με κακοτυχία, καθώς μολύνεται από χολέρα κατά τη διάρκεια μιας επιπόλαιης επίσκεψης σε κάποια παραθαλάσσια πόλη με τον αγαπημένο της. Εγκαταλελειμμένη από τον καλό της και όλους σχεδόν τους δικούς της, καθηλωμένη στο κρεβάτι μιας σοφίτας, ανακαλύπτει βαθιά στην ψυχή της το αίσθημα του χιούμορ. Η τύχη τής προσφέρει μια δεύτερη ευκαιρία στο πρόσωπο ενός εξαθλιωμένου γιατρού – που στην πραγματικότητα είναι ένας πρίγκιπας

μεταμφιεσμένος, ο οποίος επέλεξε να δουλεύει για όσους ζουν στις στερήσεις και την ανάγκη. Τη θεραπεύει, και η Αραμπέλλα επιλέγει σοφά τη φορά αυτή και ανταμείβεται, καθώς συμφιλιώνεται με την οικογένειά της και παντρεύεται τον γιατρό πρίγκιπα, «μια ηλιόλουστη ανοιξιάτικη μέρα με δυνατό αέρα».

Η κυρία Τάλλις διάβασε τις επτά σελίδες του έργου *Η δοκιμασία της Αραμπέλλας* στο δωμάτιό της, στο τραπέζι της τουαλέτας, με το χέρι της συγγραφέως διαρκώς γύρω από τον ώμο της. Η Μπραϊόνου εξέταζε το πρόσωπο της μητέρας της ψάχνοντας το παραμικρό σημάδι συναισθηματικής αλλαγής, και η Έμιλυ Τάλλις την υποχρέωσε χαρίζοντάς της ανήσυχα βλέμματα, πνιχτά γέλια χαράς και, στο τέλος, χαμόγελα όλο ικανοποίηση και σοφές, καταφατικές κινήσεις του κεφαλιού της. Πήρε την κόρη της αγκαλιά, την έβαλε να καθίσει στα γόνατά της –ω, αυτό το ζεστό απαλό σωματάκι το θυμόταν από μωρό και ήταν ακόμη κοντά της, δεν είχε φύγει ακόμη– και είπε πως το έργο ήταν «καταπληκτικό». Και συμφώνησε αμέσως, ψιθυρίζοντας μέσα στη σκληρή έλικα του αυτιού του κοριτσιού, να αναφέρεται η λέξη αυτή στην αφίσα που θα τοποθετούσαν σε έναν τρίποδα στην είσοδο, δίπλα στο εκδοτήριο των εισιτηρίων.

Βέβαια, η Μπραϊόνου δεν μπορούσε να το ξέρει τότε, αλλά αυτή ήταν και η κορυφαία στιγμή της επιτυχίας του σχεδίου της. Τίποτα δεν την ικανοποίησε όσο αυτή η στιγμή. Όλα τα υπόλοιπα ήταν όνειρα και απογοήτευση. Στο καλοκαιρινό σούρουπο, όταν έσβηνε το φως, υπήρχαν στιγμές που κυβόταν στο θαυμάσιο σκοτάδι του θολωτού κρεβατιού της, στιγμές που η καρδιά της χτυπούσε από τις φωτεινές, όλο λαχτάρα φαντασιώσεις – καθεμιά κι ένα εργάκι, καθεμιά προορισμένη για τον Λίον. Σε μία από τις φαντασιώσεις αυτές, το μεγάλο, όμορφο πρόσωπό του πα-

ραμορφωνόταν από θλίψη, καθώς η Αραμπέλλα βυθιζόταν στη μοναξιά και στην απογοήτευση. Σε μιαν άλλη, εμφανιζόταν με ένα ποτήρι στο χέρι σε ένα μπαρ στην πόλη, να καμαρώνει μεγαλόφωνα στους φίλους του: Ναι, η μικρή μου αδελφή, η Μπραϊόνου Τάλλις, η συγγραφέας. Σίγουρα θα την έχετε ακουστά. Σε μια τρίτη, σήκωνε το χέρι ενθουσιασμένος καθώς έπεφτε η αυλαία του τέλους, μολονότι δεν υπήρχε αυλαία ούτε και δυνατότητα να φτιάξουν. Το έργο της δεν το έγραψε για τα ξαδέλφια της, αλλά για τον αδελφό της. Για να γιορτάσουν την επιστροφή του, για να προκαλέσει τον θαυμασμό του και να τον τραβήξει από την ανέμελη συντροφιά των φιλενάδων που διαδέχονταν η μία την άλλη, να τον κατευθύνει προς τη σωστή κατηγορία συζύγου: εκείνης που θα τον έπειθε να επιστρέψει στην επαρχία και θα ζητούσε τρυφερά από την Μπραϊόνου να είναι παράνυφη.

Ήταν από τα παιδιά εκείνα που ποθούν έναν κόσμο τακτοποιημένο. Το δωμάτιο της μεγαλύτερης αδελφής της ήταν ένα αχούρι γεμάτο βιβλία που δεν έκλεισαν, ρούχα που δε διπλώθηκαν, κρεβάτι που δε στρώθηκε, σταχτοδοχεία που δεν άδειασαν. Το δικό της δωμάτιο ήταν ναός αφιερωμένος στο δαιμόνιό της: η φάρμα-μινιατούρα, απλωμένη πλάι στο περβάζι ενός παραθύρου στο βάθος, είχε τα συνηθισμένα ζώα, αλλά όλα κοίταζαν προς τη μια μεριά –του ιδιοκτήτη τους– σαν να ετοιμάζονταν να τραγουδήσουν, ενώ ακόμη και οι κλώσες στην αυλή ήταν μαντρωμένες προσεκτικά. Ουσιαστικά, το δωμάτιό της ήταν το μόνο τακτοποιημένο στον πάνω όροφο. Οι κούκλες της, καθισμένες στο σπιτάκι με την πλάτη όρθια, έμοιαζαν να είχαν δεχτεί αυστηρή εντολή να μην αγγίζουν τους τοίχους. Οι διάφορες μικροσκοπικές φιγούρες που ήταν παραταγμένες στο τραπέζι της τουαλέτας της –καουμπόηδες, δύτες, ανθρωπόμορφα ποντίκια–, τακτοποιημένες σε σειρές με ίσα δια-

στήματα ανάμεσά τους, έμοιαζαν πολιτοφυλακή που περιμένει εντολές.

Η συμπάθεια για τις μινιατούρες φανέρωνε τη μια πλευρά του τακτικού πνεύματός της. Η άλλη ήταν το πάθος της για τα μυστικά: σ' ένα πολύτιμο γυαλιστερό ντουλάπι, ένα μυστικό συρτάρι άνοιγε όταν πίεζες ένα κουμπί σε σχήμα χελιδονοουράς. Εκεί κρατούσε ένα ημερολόγιο με κλειδαριά κι ένα τετράδιο όπου έγραφε με έναν κώδικα δικής της επινόησης. Σε ένα χρηματοκιβώτιο-παιχνίδι που άνοιγε με έξι μυστικούς αριθμούς φύλαγε γράμματα και κάρτες. Σε μια καταπακτή κάτω από το κρεβάτι της είχε κρυμμένο ένα παλιό φτηνό τσίγκινο κουτί. Εκεί φύλαγε θησαυρούς που έκρυφε πριν από τέσσερα χρόνια, στα ένατα γενέθλιά της, όταν άρχισε να συλλέγει: ένα μεταλλαγμένο διπλό βαλανίδι, ψεύτικο χρυσάφι, ένα ξόρκι για βροχή που αγόρασε στο πανηγύρι, το κρανίο ενός σκίουρου, ελαφρύ σαν φύλλο.

Αλλά, όμως, τα κρυμμένα συρτάρια, τα ημερολόγια με τις κλειδαριές και τα κρυπτογραφικά συστήματα δεν κατόρθωναν να κρύψουν την απλή αλήθεια: ότι δεν είχε μυστικά. Η επιθυμία της για έναν αρμονικό, οργανωμένο κόσμο απέκλειε τις παράτολμες πιθανότητες κάθε λαθεμένης κίνησης. Ο τραυματισμός και η καταστροφή παραήταν χαοτικά για τα γούστα της, ούτε ήταν βάνουση. Το γεγονός ότι μεγάλωνε ουσιαστικά σαν μοναχοπαίδι αλλά και η σχετική απομόνωση του σπιτιού την κρατούσαν, τουλάχιστον τους ατέλειωτους μήνες των καλοκαιρινών διακοπών, μακριά από τις κοριτσίστικες μηχανορραφίες με τις φιλενάδες της. Τίποτα στη ζωή της δεν ήταν τόσο ενδιαφέρον ή ντροπιαστικό που να άξιζε να μείνει κρυφό. Κανείς δε γνώριζε ότι είχε ένα κρανίο σκίουρου κάτω από το κρεβάτι της, ούτε και νοιαζόταν κανείς. Τίποτα απ' όλα αυτά δεν ήταν

πραγματικά τρομερό ή, κι αν ήταν, αυτό αποδεικνυόταν εκ των υστέρων, όταν πια είχε βρεθεί μια λύση.

Έντεκα χρόνων έγραψε την πρώτη της ιστορία – κάτι ανόητο, βασισμένο σε πέντε-έξι παραμύθια, που, όπως ανακάλυψε αργότερα, δε φανέρωνε την ουσιαστική γνώση του κόσμου η οποία προκαλεί τον σεβασμό του αναγνώστη. Όμως αυτή η πρώτη αδέξια προσπάθεια της έδειξε πως πηγή των μυστικών είναι η φαντασία: κανείς δε χρειαζόταν να μάθει πότε άρχιζε να γράφει μια ιστορία. Το γεγονός ότι μιμούνταν με τα λόγια την έκανε ευάλωτη και αδύναμη. Ντρεπόταν και μόνο στη σκέψη ότι ίσως κάποιος να το μάθαινε. Ακόμη και όταν έγραφε τα εκείνη λέει, τα και τότε, πονούσε κι ένιωθε ανόητη, καθώς παρίστανε πως γνώριζε τα συναισθήματα ενός φανταστικού πλάσματος. Τη στιγμή που περιέγραφε την αδυναμία ενός προσώπου, η έκθεσή της ήταν αναπόφευκτη. Σίγουρα ο αναγνώστης θα υποψιαζόταν πως μιλούσε για τον εαυτό της. Ποια άλλη εξουσία διέθετε; Μόνο όταν η ιστορία είχε ολοκληρωθεί, όταν κάθε μοίρα είχε εκπληρωθεί και το ζήτημα είχε σφραγιστεί, τότε έμοιαζε, τουλάχιστον από την άποψη αυτή, με κάθε άλλη ολοκληρωμένη ιστορία στον κόσμο. Τότε μόνο αισθανόταν άτρωτη. Έτοιμη ν' ανοίξει τρυπούλες στα περιθώρια, να δέσει τα κεφάλαια με κομμάτια σπάγκο, να ζωγραφίσει το εξώφυλλο και να δείξει το τελειωμένο έργο στη μητέρα της ή στον πατέρα της – όταν βρισκόταν στο σπίτι.

Οι προσπάθειές της βρήκαν ενθάρρυνση από τη στιγμή που οι Τάλλις αντιλήφθηκαν πως το μωρό της οικογένειας είχε παράξενη σκέψη και άνεση με τις λέξεις. Τα μεγάλα απογεύματα που περνούσε φάχγοντας λεξικά και τόμους συνωνύμων έφεραν κατασκευές αδέξιες και γοητευτικές συνάμα: τα κέρματα που έκρυβε στη μέσα τσέπη ο κακός ήταν «εσωτερικά», το κλεφτρόνι που το έπιασαν να κλέβει

ένα αυτοκίνητο έκλαιγε σε μια προσπάθεια «αδιάντροπης αυτοδικαίωσης», η ηρωίδα πάνω στο καθαρόαιμο άτι της έκανε ένα «εσπευσμένο» ταξίδι μέσα στη νύχτα, το σκαμμένο μέτωπο του βασιλιά ήταν το «ιερογλυφικό» της δυσσάρεσκειάς του. Οι γονείς της και η μεγαλύτερη αδελφή της την ενθάρρυναν να διαβάξει τις ιστορίες της δυνατά στη βιβλιοθήκη και εκπλήσσονταν όταν άκουγαν το ήσυχο κοριτσάκι τους να δίνει παραστάσεις με τόσο θάρρος, να κάνει μεγάλες κινήσεις με το ελεύθερο χέρι της, να υψώνει τα φρύδια καθώς μιμούνταν τις φωνές των ηρώων και να σηκώνει για λίγο τα μάτια από τη σελίδα για να κοιτάξει τα πρόσωπα ένα ένα, απαιτώντας χωρίς περιστροφές την αποσίωση της οικογένειάς της καθώς ξεδίπλωνε τη γοητευτική της αφήγηση.

Ακόμη όμως και αν δεν την πρόσεχαν, αν δεν την επαινούσαν και δεν έδειχναν την ικανοποίησή τους, πάλι δε θα την απέτρεπαν από τη συγγραφή. Έτσι κι αλλιώς, ανακάλυπτε πως η αναγνώριση δεν είναι πάντοτε χρήσιμη – όπως ανακάλυψαν πολλοί συγγραφείς πριν από αυτήν. Ο ενθουσιασμός της Σεσίλιας, για παράδειγμα, φαινόταν λίγο υπερβολικός, ίσως με μια υποψία συγκατάβασης και επιβολής. Η μεγάλη αδελφή της ήθελε να έχει κάθε ιστορία δεμένη, καταλογογραφημένη και τοποθετημένη στα ράφια της βιβλιοθήκης, ανάμεσα στον Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ και τον Κόιντο Τερτυλλιανό. Η Μπραϊόνου δεν καταλάβαινε αν όλα αυτά ήταν μόνο ένα αστείο. Είχε διαλέξει τον δρόμο της πια και αντλούσε ικανοποίηση σε άλλα επίπεδα: η συγγραφή των ιστοριών δεν της χάριζε μόνο λίγο μυστήριο, αλλά και όλες τις χαρές της σμίκρυνσης. Ένας ολόκληρος κόσμος χωρούσε μέσα σε πέντε σελίδες. Ένας κόσμος που τον χαιρόταν περισσότερο από την ψεύτικη φάρμα. Η παιδική ηλικία ενός κακομαθημένου πρίγκιπα χωρούσε σε μισή σε-

λίδα, ένα πέρασμα ανάμεσα από κοιμισμένα χωριά λουσιμένα στο φως του φεγγαριού δεν ήταν παρά μια πρόταση με εσωτερικό ρυθμό, κι ο έρωτας μπορούσε να κλειστεί σε μία και μόνη λέξη – μια *ματιά*. Ένωθε τις σελίδες κάθε καινούριας ιστορίας να πάλλονται στα χέρια της από τη ζωή που έκλειναν μέσα τους. Ταυτόχρονα ικανοποιούσε και το πάθος της για τάξη, καθώς προσάρμοζε τον ταραγμένο κόσμο στη θέλησή της. Πολύ εύκολα η κρίση που αντιμετώπιζε η ηρωίδα συνοδευόταν από χαλάζι, καταιγίδες και αστραπόβροντα, ενώ οι γάμοι ευλογούνταν με άπλετο φως και απαλό αεράκι. Η αγάπη για την τάξη διαμόρφωνε ακόμη τις αρχές της δικαιοσύνης: ο θάνατος και ο γάμος ήταν οι άξονες της οικιακής οικονομίας. Ο πρώτος προοριζόταν μόνο για όσους είχαν αμφίβολη ηθική. Ο δεύτερος ερχόταν ως ανταμοιβή κρυμμένη ως την τελευταία σελίδα.

Το έργο που έγραψε για την επιστροφή του Λίον στο σπίτι ήταν η πρώτη της θεατρική δοκιμή. Το πέρασμα δεν ήταν δύσκολο. Ένωσε μεγάλη ανακούφιση που δε χρειαζόταν πια να γράφει τα *εκείνη* είτε ή να περιγράφει τον καιρό, τα πρώτα σημάδια της άνοιξης, το πρόσωπο της ηρωίδας – είχε ανακαλύψει πως η ομορφιά δε χρειαζόταν πολλά λόγια. Αντίθετα, η ασχήμια παρουσίαζε ατέλειωτη ποικιλία. Ένα σύμπαν περιορισμένο σε όσα λέγονταν εντός του ήταν πράγματι τακτοποιημένο, σχεδόν σε βαθμό ακύρωσης. Σε ανταπόδοση, κάθε πρόταση έφτανε στα άκρα για να περιγράψει το αντίστοιχο συναίσθημα. Και αναπόφευκτα τη συνόδευε ένα θαυμαστικό. Η *Δοκιμασία της Αραμπέλλας* ήταν ίσως μελόδραμα, αλλά η συγγραφέας δεν είχε ακόμη ακουστά τον όρο. Δεν προσπαθούσε να προκαλέσει το γέλιο αλλά τον τρόμο, την ανακούφιση και τη διδασκαλία, με αυτή τη σειρά. Η αθώα ένταση με την οποία ξεκίνησε η Μπραιϊόνου το εγχείρημά της –αφίσες, εισιτήρια,

εκδοτήριο εισιτηρίων— άφηνε πολλά περιθώρια αποτυχίας. Θα μπορούσε να υποδεχτεί τον Λίον με μια ιστορία. Όμως η είδηση πως έρχονταν τα ξαδέλφια της από τον βορρά την έσπρωξε να περάσει σε μια νέα φόρμα.

Η Μπραϊόνου δεν υπολόγισε όσο έπρεπε το γεγονός ότι η δεκαπεντάχρονη Λόλα και τα εννιάχρονα δίδυμα, ο Τζάκσον και ο Πιερρό, έρχονταν πρόσφυγες ενός πικρού οικιακού εμφυλίου. Είχε ακούσει τη μητέρα της να καταδικάζει την παρορμητική συμπεριφορά της νεότερης αδελφής της, της Ερμιόνης, να διεκτραγωδεί την κατάσταση των τριών παιδιών και να κατηγορεί τον αδύναμο, υποχωρητικό γαμπρό της, τον Σέσιλ, που την κοπάνησε για να κρυφτεί στη σιγουριά του All Souls College στην Οξφόρδη. Η Μπραϊόνου άκουσε τη μητέρα της και την αδελφή της να αναλύουν τα τελευταία γεγονότα, τις τελευταίες προσβολές, τις κατηγορίες και τις αντικατηγορίες. Ήξερε πως η επίσκεψη των ξαδέλφων της δεν είχε ημερομηνία αναχώρησης. Πως ίσως να κρατούσε και μετά το τέλος των διακοπών. Άκουσε πως το σπίτι χωρούσε άνετα τρία παιδιά, και οι Κούνισυ μπορούσαν να μείνουν όσο ήθελαν, αρκεί να μην τσακώνονταν οι γονείς στο σπιτικό των Τάλλις – αν ποτέ τούς επισκέπτονταν ταυτόχρονα. Συγύρισαν δύο δωμάτια κοντά στο δικό της, κρέμασαν καινούριες κουρτίνες και μετέφεραν έπιπλα. Κανονικά, θα βοηθούσε στις προετοιμασίες, αλλά έτυχε να συμπέσουν με τον διήμερο οίστρο και την κατασκευή των σκηνικών. Ήξερε αόριστα πως το διαζύγιο ήταν μια δοκιμασία, αλλά δεν το θεωρούσε κατάλληλο θέμα και το παρέβλεψε. Το διαζύγιο φάνταζε μια καθημερινή διάλυση χωρίς πιθανότητα αναστροφής και συνεπώς δεν προσέφερε ιδιαίτερες ευκαιρίες στον αφηγητή: ανήκε στην επικράτεια της αταξίας. Το ζήτημα ήταν ο γάμος, ή μάλλον η γαμήλια τελετή, με την

τυπική τάξη της που ανταμείβει την αρετή, με την ταραχή της γαμήλιας πομπής και του γεύματος και με την ιλιγγιώδη υπόσχεση μιας ένωσης διά βίου. Μια καλή γαμήλια τελετή αναπαριστούσε, χωρίς να χρειάζεται να το μαρτυρήσει, τη σεξουαλική ευτυχία – κάτι που δε συλλογιζόταν ακόμη η Μπραϊόνυ. Στα στασίδια των επαρχιακών εκκλησιών και των καθεδρικών ναών της πόλης, με μάρτυρα μια ολόκληρη κοινωνία, τη συναινούσα οικογένεια και τους φίλους τους, οι ηρωίδες και οι ήρωές της έφταναν στην αθώα κορύφωσή τους – και δε χρειαζόταν να προχωρήσει περισσότερο.

Αν το διαζύγιο παρουσιαζόταν ως η ποταπή αντίθεση σε όλα αυτά, θα μπορούσε να ενεργοποιήσει μια αντίθετη κλίμακα, μαζί με την προδοσία, την ασθένεια, την κλοπή, την επιθετικότητα και το ψέμα. Αντίθετα, φαινόταν εντελώς χυδαίο, γεμάτο βαρετές περιπλοκές και αδιάκοπη πάλη. Το διαζύγιο δεν ήταν θέμα, όπως άλλωστε δεν ήταν ο επανεξοπλισμός, το ζήτημα της Αβησσυνίας και η κηπουρική. Έτσι, όταν έπειτα από ένα ατελείωτο σαββατιάτικο πρωινό άκουσε επιτέλους τον ήχο από τις ρόδες στα χαλίκια κάτω από το παράθυρο του δωματίου της, άρπαξε τις σελίδες της και κατέβηκε τρέχοντας τις σκάλες, πέρασε τον διάδρομο και βγήκε στο εκτυφλωτικό μεσημεριάτικο φως, και φώναξε στους ξαφνιασμένους νεαρούς επισκέπτες, που στριμώχονταν ο ένας πάνω στον άλλο παγιδευμένοι ανάμεσα στις αποσκευές τους, όχι από αναισθησία αλλά από καλλιτεχνική φιλοδοξία: «Έχω τους ρόλους σας. Τα έχω γράψει όλα. Πρεμιέρα αύριο! Η πρόβα αρχίζει σε πέντε λεπτά!»

Αμέσως, η μητέρα και η αδελφή της επενέβησαν για να επιβάλουν ένα πιο ήπιο πρόγραμμα. Οδήγησαν τους τρεις κοκκινομάλληδες και φακιδομύτηδες επισκέπτες στα δωμάτιά τους. Ο γιος του Χάρντμαν, ο Ντάννου, ανέβασε τις αποσκευές. Τους φίλεψαν στην κουζίνα, τους έδειξαν το

σπίτι, τους άφησαν να κολυμπήσουν στην πισίνα και τους έβαλαν να φάνε στον πίσω κήπο, στη σκιά της κληματαριάς. Στο μεταξύ η Έμιλυ και η Σεσίλια Τάλλις μιλούσαν τόσο που δεν τους άφηναν να νιώσουν άνετα, όσο κι αν αυτός ήταν ο σκοπός τους. Η Μπραϊόνου σκεφτόταν πως, αν έκανε διακόσια μίλια για να φτάσει σε ένα ξένο σπίτι, οι έξυπνες ερωτήσεις και τα αστεία θα τη στενοχωρούσαν. Κι ακόμη ότι θα ένιωθε καταπιεσμένη, αν της έλεγαν συνέχεια πως είναι ελεύθερη να διαλέξει. Δεν καταλάβαιναν, λοιπόν, ότι τα παιδιά ήθελαν μόνο να τα αφήσουν στην ησυχία τους; Οι Κουίνσυ προσπαθούσαν φιλότιμα να δείξουν ότι διασκεδάζουν ή ότι νιώθουν άνετα, κι αυτό ήταν καλό σημάδι για τη *Δοκιμασία της Αραμπέλλας*: οι τρεις τους είχαν αναμφίβολα υποκριτικό ταλέντο, κι ας μην έμοιαζαν ιδιαίτερα στα πρόσωπα του έργου. Πριν απ' το γεύμα, η Μπραϊόνου μπήκε στο άδειο δωμάτιο που προοριζόταν για την πρόβα –το παιδικό δωμάτιο– και περπατούσε πάνω κάτω στις φρεσκοβαμμένες σανίδες, συλλογιζόμενη τις επιλογές που είχε στη διάθεσή της για τη διανομή των ρόλων.

Κατ' αρχάς, η Αραμπέλλα, με μαλλιά μαύρα σαν της Μπραϊόνου, δεν ήταν πιθανό ούτε να κατάγεται από γονείς με φακίδες ούτε να φεύγει με έναν ξένο φακιδομύτη κόμη, για να νοικιάσει μια σοφίτα από έναν φακιδομύτη πανδοχέα, να της κλέψει την καρδιά ένας φακιδομύτης πρίγκιπας και να την παντρέψει ένας φακιδομύτης εφημέριος μπροστά σε ένα πλήθος φακιδομύτηδων. Κι όμως, έτσι θα γινόταν. Τα χρώματα των ξαδέλφων της ήταν τόσο ζωηρά –έλαμπαν σχεδόν– που δεν μπορούσε να τα κρύψει. Το καλύτερο που μπορούσε να σκεφτεί ήταν πως η *έλλειψη φακίδων* από το πρόσωπο της Αραμπέλλας θα ήταν το σημάδι –το ιερογλυφικό, όπως θα έγραφε και η Μπραϊόνου– της διαφοράς της. Ποτέ κανείς δε θα αμφέβαλλε για την πνευματική καθαρό-

τητά της, κι ας κινούνταν σ' έναν κόσμο γεμάτο ελαττώματα. Άλλο ένα πρόβλημα ήταν πως τα δίδυμα έμοιαζαν τόσο πολύ, που οι ξένοι δεν μπορούσαν να τα ξεχωρίσουν. Ήταν άραγε σωστό να μοιάζει τόσο πολύ ο κακός κόμης με τον ωραίο πρίγκιπα ή και οι δυο με τον πατέρα της Αραμπέλλας και με τον ιερέα; Κι αν έκανε η Λόλα τον πρίγκιπα; Ο Τζάκσον και ο Πιερρό έμοιαζαν συνηθισμένα ανυπόμονα αγρόρακια, που σίγουρα θα έκαναν ό,τι τους έλεγαν. Η αδελφή τους όμως θα δεχόταν να παίξει έναν ανδρικό ρόλο; Είχε πράσινα μάτια, τα οστά του προσώπου της προεξείχαν, τα μάγουλά της ήταν ρουφηγμένα και η σιωπή της είχε κάτι εύθραυστο, που φανέρωνε ότι η κοπέλα είχε ισχυρή θέληση και εύκολα έχανε την υπομονή της. Μήπως γινόταν ζήτημα αν της έδινε τον ρόλο του πρίγκιπα; Και θα μπορούσε η Μπραϊόνυ να της κρατάει το χέρι μπροστά στο ιερό, όταν ο Τζάκσον θα διάβαζε από το *Προσευχητάριο*;

Κατόρθωσε να συγκεντρώσει τους ηθοποιούς στο παιδικό δωμάτιο στις πέντε το απόγευμα. Είχε βάλει τρία σκαμπό στη σειρά, ενώ η ίδια στριμώχτηκε σε ένα παλιό μωρουδίστικο καρεκλάκι φαγητού – τόσο ψηλό που της έδινε κάτι το μποέμ, το πλεονέκτημα του ύψους σαν τον διαιτητή στο τένις. Τα δίδυμα ανέβηκαν χωρίς κέφι μετά από τρεις ώρες στην πισίνα. Ήταν ξυπόλυτοι και φορούσαν φανέλες και μαγιό που έσταζαν στο πάτωμα. Νερό κυλούσε και από τα μπερδεμένα μαλλιά τους και κατέβαινε στον λαιμό τους. Έτρεμαν και κουνούσαν τα γόνατά τους για να ζεσταθούν. Μετά από τόσες ώρες στο νερό, ήταν ζαρωμένοι και μουλιασμένοι, και οι φακίδες τους φαίνονταν σχεδόν μαύρες στο λιγιστό φως του δωματίου. Αντίθετα, η αδελφή τους, που κάθισε ανάμεσά τους με το αριστερό πόδι να ισορροπεί πάνω στο δεξί γόνατο, ήταν απολύτως ήρεμη. Είχε αρωματιστεί και φορούσε ένα πράσινο βαμβακερό

φουστάνι, που ερχόταν σε αντίθεση με τα χρώματά της. Τα σανδάλια της αποκάλυπταν μια αλυσίδα στον αστράγαλο και νύχια βαμμένα κόκκινα. Βλέποντάς τα η Μπραϊόνου ένωσε ένα σφίξιμο και κατάλαβε πως δεν μπορούσε να της ζητήσει να παίξει τον πρίγκιπα.

Η συγγραφέας ετοιμάστηκε για μια σύντομη ομιλία. Ήθελε να τους παρουσιάσει την υπόθεση του έργου και να τους μεταδώσει ενθουσιασμό για τη συμμετοχή στην παράσταση μπροστά στους μεγάλους, την επομένη το απόγευμα, στη βιβλιοθήκη. Όμως, πρώτος μίλησε ο Πιερρό.

«Μου τη δίνουν τα έργα και όλα αυτά».

«Κι εμένα. Και σιχαίνομαι να μεταμφιέζομαι», είπε ο Τζάκσον.

Στο γεύμα τούς είχαν εξηγήσει πως τα δίδυμα ξεχώριζαν, καθώς από τον Πιερρό έλειπε ένα τρίγωνο κομμάτι από τον λοβό του αριστερού αυτιού. Του το είχε κόψει ένας σκύλος που τον βασάνιζε όταν ήταν τριών χρονών.

Η Λόλα κοίταζε αλλού. Η Μπραϊόνου είπε σκεφτική: «Πώς γίνεται να μη σας αρέσουν τα έργα;»

«Είναι σκέτη προσποίηση». Ο Πιερρό σήκωσε τους ώμους αποκαλύπτοντας την αυταπόδεικτη αλήθεια.

Η Μπραϊόνου ήξερε πως ο Πιερρό είχε δίκιο. Γι' αυτό ακριβώς αγαπούσε τα έργα, τουλάχιστον τα δικά της: όλοι θα τη λάτρευαν. Κοίταξε τα αγόρια. Το νερό σχημάτιζε λιμνούλες κάτω από τα καθίσματά τους, προτού χαθεί ανάμεσα στα σανίδια. Ήξερε πως δεν καταλάβαιναν τη φιλοδοξία της. Η συγχώρεση μαλάκωσε τον τόνο της φωνής της.

«Πιστεύεις πως ο Σαίξπηρ απλώς προσποιούνταν;»

Ο Πιερρό κοίταξε τον Τζάκσον πάνω από τα πόδια της αδελφής του. Το πολεμικό αυτό όνομα κάτι του θύμιζε. Θύμιζε σχολείο. Θύμιζε τη βεβαιότητα των μεγάλων, αλλά τα δίδυμα βρήκαν δύναμη ο ένας στον άλλο.

«Όλοι το ξέρουν πως προσποιούνταν».

«Απόλυτα».

Όταν άνοιξε το στόμα της, η Λόλα γύρισε πρώτα στον Πιερό και στη μέση της πρότασής της στράφηκε στον Τζάκσον. Στην οικογένεια της Μπραϊόνου, η κυρία Τάλλις δεν είχε τίποτα να πει ταυτόχρονα και στις δύο κόρες της. Η Μπραϊόνου έβλεπε τώρα πώς γίνεται κάτι τέτοιο.

«Θα παίξετε, αλλιώς θα τις φάτε και θα το πω και στους Γονείς».

«Αν μας χτυπήσεις, θα μιλήσουμε εμείς στους Γονείς».

«Θα παίξετε, αλλιώς θα το πω στους Γονείς».

Μπορεί η απειλή να ήταν αντικείμενο διαπραγματεύσεως, αυτό όμως δε φάνηκε να μειώνει τη δύναμή της. Ο Πιερό ρούφηξε το κάτω χείλος του.

«Γιατί πρέπει να το κάνουμε;» Η ερώτηση φανερώνας πως κατέθετε τα όπλα. Η Λόλα προσπάθησε να ισιώσει τα κολλημένα μαλλιά του.

«Θυμάσαι τι είπαν οι Γονείς; Είμαστε φιλοξενούμενοι σ' αυτό το σπίτι και θα είμαστε – τι θα είμαστε; Ελάτε. Τι θα είμαστε;»

«Υ-πόλογοι», είπαν μαζί τα δίδυμα λυπημένα, προσπαθώντας να μην κάνουν λάθος στην ασυνήθιστη αυτή λέξη.

Η Λόλα γύρισε στην Μπραϊόνου και χαμογέλασε. «Σε παρακαλώ, πες μας για το έργο σου».

Οι Γονείς. Παρά τη δύναμη που έκρυβε αυτός ο πληθυντικός, ήταν έτοιμος να διαλυθεί. Ίσως και να είχε ήδη διαλυθεί, αλλά προς το παρόν κανείς δεν έπρεπε να το παραδεχτεί. Ακόμη και οι νεότεροι έπρεπε να δείχνουν γενναιότητα. Η Μπραϊόνου ένωσε ξαφνικά ντροπή γι' αυτό που τόσο εγωιστικά ξεκίνησε, γιατί ποτέ δε σκέφτηκε πως ίσως τα ξαδέλφια της να μην ήθελαν να παίξουν στη Δοκιμασία της Αραμπέλλας. Είχαν τις δικές τους δοκιμασίες, τη δική

τους καταστροφή, και τώρα –φιλοξενούμενοι στο σπίτι της– θεωρούσαν πως ήταν υποχρεωμένοι απέναντί της. Το χειρότερο όμως ήταν πως και η Λόλα άφησε να φανεί ότι θα έπαιζε με το ζόρι. Οι αδύναμοι Κουίνσυ εξαναγκάζονταν. Κι όμως –η Μπραϊόνου προσπαθούσε να συλλάβει τη δύσκολη σκέψη– υπήρχε μια χειραγώγηση: η Λόλα χρησιμοποιούσε τα δίδυμα για να εκφράσει κάτι που την αφορούσε, κάτι εχθρικό και καταστροφικό. Η Μπραϊόνου αισθανόταν πόσο μεγάλο μειονέκτημα είναι να είσαι δύο χρόνια μικρότερη, να έχεις απέναντί σου δύο ολόκληρων χρόνων επιτήδευση. Το έργο της φάνταζε άθλιο. Την έκανε να ντρέπεται.

Αποφεύγοντας διαρκώς το βλέμμα της Λόλας, παρουσίασε την υπόθεση, κι ας την ενοχλούσε πλέον η βλακεία του έργου. Έτσι δεν είχε τη δύναμη να μεταδώσει στα ξαδέλφια της τη συγκίνηση της πρεμιέρας.

Μόλις τέλειωσε, ο Πιερρό είπε: «Εγώ θέλω να είμαι ο κόμης. Θέλω να είμαι ο κακός».

Ο Τζάκσον είπε απλά: «Εγώ είμαι ο πρίγκιπας. Πάντα είμαι πρίγκιπας».

Ήθελε να τους τραβήξει κοντά της και να φιλήσει τα μουτράκια τους, αλλά κρατήθηκε. «Εντάξει, λοιπόν», είπε.

Η Λόλα ξεσταύρωσε τα πόδια της, ίσιωσε το φόρεμά της και σηκώθηκε σαν να ήθελε να φύγει. Αναστέναξε σαν από λύπη ή από εγκατάλειψη και είπε: «Υποθέτω ότι, αφού εσύ έγραψες το έργο, θα είσαι η Αραμπέλλα...»

«Ω, όχι», είπε η Μπραϊόνου. «Όχι. Καθόλου».

Είπε όχι, αλλά εννοούσε ναι. Φυσικά και θα έπαιρνε τον ρόλο της Αραμπέλλας. Διαφωνούσε μόνο με το «αφού» της Λόλας. Δε θα έπαιζε την Αραμπέλλα επειδή έγραψε το έργο, αλλά επειδή δε διανοούνταν τίποτα διαφορετικό. Επειδή έτσι έπρεπε να τη δει ο Λίον. Επειδή ήταν η Αραμπέλλα.

‘Ομως, είπε όχι. Και η Λόλα έλεγε γλυκά: «Τότε, σε πειράζει να παίξω εγώ τον ρόλο της; Νομίζω πως θα τα καταφέρω πολύ καλά. Μάλιστα, από τις δυο μας...»

Άφησε τη φράση ατελείωτη, και η Μπραϊόνυ την κοίταξε, ανίκανη να κρύψει τον τρόμο της ή να μιλήσει. Της ξεγλιστρούσε. Το ήξερε. Αλλά δεν έβρισκε τίποτα να πει για ν’ αλλάξει την κατάσταση. Εκμεταλλευόμενη τη σιωπή της, η Λόλα παρουσίασε τα πλεονεκτήματά της.

«Πέρασα μια αρρώστια που κράτησε πολύ, πέρυσι, κι έτσι μπορώ να παίξω πολύ καλά και αυτό το κομμάτι.»

Και αυτό το κομμάτι; Η Μπραϊόνυ δεν μπορούσε πια να ανταγωνιστεί το μεγαλύτερο κορίτσι. Η δυστυχία του αναπόφευκτου σκότιζε τις σκέψεις της.

«Και έπαιξες και στο σχολικό έργο», είπε ένα από τα δίδυμα όλο καμάρι.

Πώς να τους πει ότι η Αραμπέλλα δεν είχε φακίδες; Ότι το δέρμα της ήταν λευκό και τα μαλλιά της μαύρα και πως οι σκέψεις της ήταν δικές της σκέψεις; Πώς όμως να αρνηθεί σε μια ξαδέλφη που βρισκόταν μακριά από το σπίτι της και η οικογένειά της ήταν ρημαγμένη; Λες και η Λόλα διάβαζε τη σκέψη της, αφού τώρα πια έπαιζε το τελευταίο της χαρτί, τον ανίκητο άσο.

«Πες το ναι. Αυτό θα είναι το μόνο καλό πράγμα που μου συμβαίνει μετά από τόσους μήνες.»

Ναι. Καθώς δεν είχε τη δύναμη να πει αυτή τη λέξη, η Μπραϊόνυ κούνησε το κεφάλι, λες και η δυσθυμία από την υποχώρηση και την εκμηδένισή της απλωνόταν στο δέρμα της και πρηζόταν, σκοτεινιάζοντας το δωμάτιο. Ήθελε να φύγει. Να ξαπλώσει μόνη, μπρούμυτα, στο κρεβάτι και να νιώσει τη φοβερή πίεση της στιγμής. Να συλλογιστεί ξανά από την αρχή όλες τις επιλογές που είχε και πώς οδηγήθηκε στο χείλος της καταστροφής. Χρειάζόταν να σκεφτεί με

τα μάτια κλειστά όλα όσα έχασε, όσα παρέδωσε, και να συλλογιστεί τη νέα κατάσταση. Όχι μόνο τι θα σκεφτόταν ο Λίον, αλλά κι εκείνο το παμπάλαιο ροδακινί και λευκό σατέν φόρεμα που ετοίμαζε η μητέρα της για να φορέσει στον γάμο της Αραμπέλλας. Τώρα και αυτό θα το έδινε στη Λόλα. Πώς μπορούσε η μητέρα της να απορρίπτει την κόρη που την αγαπούσε τόσα χρόνια; Όταν σκέφτηκε το φόρεμα να πέφτει κολακευτικά πάνω στο σώμα της ξαδέλφης της, όταν συλλογίστηκε το άκαρδο χαμόγελο της μητέρας της, η Μπραϊόνυ κατάλαβε πως το μόνο που της έμενε ήταν να φύγει, να ζει κρυμμένη κάτω από τους θάμνους, να τρώει βρατόμουρα και να μη μιλάει σε κανέναν. Κι ένα χειμωνιάτικο πρωινό να τη βρει κάποιος γενειοφόρος ξυλοκόπος, κουλουριασμένη γύρω από τη ρίζα μιας τεράστιας βαλανιδιάς, πανέμορφη και νεκρή. Και ξυπόλυτη. Ή, ίσως, με τα παπούτσια του μπαλέτου με τα ροζ κορδόνια...

Για την αυτολύπηση χρειαζόταν απόλυτη συγκέντρωση. Και μόνο μες στη μοναξιά μπορούσε να ανασαίνει τη ζωή στις σπαραχτικές λεπτομέρειές της. Όμως τη στιγμή που έδωσε τη συγκατάθεσή της –αλήθεια, πώς μπορεί μια κίνηση του κρανίου να αλλάξει μια ολόκληρη ζωή!– η Λόλα σήκωσε από το πάτωμα το δεμένο χειρόγραφο, και τα δίδυμα ακολούθησαν την αδελφή τους στη μέση του δωματίου, που το είχε αδειάσει από την προηγούμενη η Μπραϊόνυ. Θα τολμούσε να φύγει τώρα; Η Λόλα βημάτιζε πάνω στις σανίδες, με το ένα χέρι στο μέτωπο, καθώς διάβαζε βιαστικά τις πρώτες σελίδες του έργου, ψιθυρίζοντας τον πρόλογο. Δήλωσε πως ήταν καλύτερα να ξεκινήσουν από την αρχή, και έβαλε τ' αδελφια της να παίξουν τους γονείς της Αραμπέλλας και τους περιέγραψε την πρώτη σκηνή, σαν να ήξερε όλα όσα χρειαζόταν. Η εξουσία της Λόλας αυξανόταν ανελέητα κι έκανε περιττή την αυτολύπηση. Ή μήπως δοκίμαζε την από-

λαυση της εκμηδένισης – αφού δεν ανέθετε στην Μπραϊόνου ούτε καν τον ρόλο της μητέρας της Αραμπέλλας; Τώρα πια ήταν σίγουρα η στιγμή να φύγει από το δωμάτιο και να πέσει μπρούμυτα στο κρεβάτι της στα σκοτεινά. Όμως, η ζωντανία της Λόλας, η αδιαφορία της για όσα δεν την αφορούσαν και η βεβαιότητα της Μπραϊόνου πως κανείς δε νοιαζόταν για τα συναισθήματά της, ούτε θα ένιωθε κανείς ενοχές, της έδωσαν τη δύναμη να αντισταθεί στην παρόρμησή της.

Στη γενικά ευχάριστη και προστατευμένη ζωή της δε χρειάστηκε ποτέ να συγκρουστεί με κάποιον. Τώρα όμως το καταλάβαινε: είναι σαν να βουτάς στην πισίνα στις αρχές Ιουνίου. Απλώς πιέζεις τον εαυτό σου να το κάνει. Σηκώθηκε και προχώρησε προς την ξαδέλφη της. Η καρδιά της χτυπούσε δυνατά και της έκοβε την ανάσα.

Πήρε το έργο από τα χέρια της Λόλας και είπε αυστηρά: «Αν είσαι η Αραμπέλλα, εγώ είμαι η σκηνοθέτις, ευχαριστώ πολύ, και θα διαβάσω τον πρόλογο».

Η Λόλα έφερε το φακιδιάρικο χέρι της στο στόμα. «Συγγνώμη!» έσκουξε. «Προσπαθούσα να κάνω μια αρχή».

Η Μπραϊόνου δεν ήξερε τι ν' απαντήσει. Έτσι γύρισε στον Πιερό και είπε: «Δε μοιάζεις και πολύ με μητέρα της Αραμπέλλας».

Η ανάκληση της απόφασης της Λόλας σχετικά με τη διανομή και το γέλιο που προκάλεσε στα αγόρια άλλαξαν την ισορροπία δυνάμεων. Η Λόλα σήκωσε επιδεικτικά τους κοκαλιάρικους ώμους της και πήγε να κοιτάξει έξω από το παράθυρο. Ίσως κι αυτή να πάλευε τώρα με τον πειρασμό να βγει από το δωμάτιο.

Τα δίδυμα άρχισαν να παλεύουν, η αδελφή τους υποφιαζόταν πως την έπιανε πονοκέφαλος, κι όμως η πρόβα άρχισε. Μέσα σε μια σιωπή γεμάτη ένταση, η Μπραϊόνου διάβαζε τον πρόλογο:

*Αυτή είναι η ιστορία της αυθορμήτου Αραμπέλλας
Που το 'σκασε με έναν τύπο από τα ξένα.
Λύπησε τους γονείς που είδαν την πρώτη κόρη
Να φεύγει από το σπίτι της, να χάνεται στα όρη
Χωρίς την άδειά τους...*

Ο πατέρας της Αραμπέλλας στεκόταν στη σιδερένια πύλη του κτήματος, δίπλα στη γυναίκα του, και παρακαλούσε την κόρη του να ξανασκεφτεί την απόφασή της. Έπειτα, απελπισμένος, την πρόσταζε να μη φύγει. Απέναντί του στεκόταν η λυπημένη αλλά ξεροκέφαλη ηρωίδα με τον κόμη, και τα άλογά τους –δεμένα σε μια βαλανιδιά παραδίπλα– χλιμίντριζαν και χτυπούσαν το χώμα, καθώς ανυπομονούσαν να φύγουν. Τα τρυφερά αισθήματα του πατέρα υποτίθεται πως έκαναν τη φωνή του να πάλλεται, καθώς έλεγε:

*Αγαπημένη μου, νέα είσαι και ωραία,
Μα άπειρη, και αν νομίζεις ότι έχεις
Τον κόσμο όλο στα πόδια σου,
Πρόσεχε μήπως σηκωθούν τα πόδια και
Χτυπήσουν το κεφάλι.*

Η Μπραϊόνου έστησε τους ηθοποιούς της. Η ίδια κρατούσε το μπράτσο του Τζάκσον, ενώ η Λόλα και ο Πιερρό στέκονταν αρκετά μακριά, πιασμένοι χέρι χέρι. Όταν κοιτάχτηκαν τα αγόρια, τους έπιασε μια κρίση γέλιου. Τα κορίτσια προσπαθούσαν να τους ησυχάσουν. Τα προβλήματα ήταν ήδη αρκετά. Όμως η Μπραϊόνου κατάλαβε πόσο βαθύ χάσμα χωρίζει μια ιδέα από την υλοποίησή της όταν ο Τζάκσον άρχισε να διαβάζει μονότονα, λες και κάθε λέξη ήταν κι ένα όνομα σε έναν κατάλογο νεκρών. Δεν μπορούσε να προφέ-

ρει τη λέξη «άπειρη», κι ας την είχε ακούσει πολλές φορές να τη λένε για τον ίδιο. Και, στο τέλος, μπέρδεψε την τελευταία φράση – «μήπως σηκωθούν τα πόδια και φύγουν». Η Λόλα απήγγελλε σωστά αλλά αδιάφορα. Μερικές φορές χαμογελούσε χωρίς λόγο, ίσως από άλλες, δικές της σκέψεις, θέλοντας να δείξει πως, καθώς ήταν σχεδόν ενήλικη, το μυαλό της ήταν αλλού.

Και έτσι συνέχισαν τα ξαδέλφια από τον βορρά, επί μισή ατέλειωτη ώρα, να καταστρέφουν το δημιούργημα της Μπραϊόνυ. Ήταν μεγάλη ανακούφιση, λοιπόν, όταν μπήκε στο δωμάτιο η αδελφή της να πάρει τα δίδυμα για μπάνιο.